

DOMSTOLENS DOM

den 5 december 2000 *

I mål C-448/98,

angående en begäran enligt artikel 177 i EG-fördraget (nu artikel 234 EG), från Tribunal de police de Belley (Frankrike), att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande i det vid den nationella domstolen anhängiga brottmålet mot

Jean-Pierre Guimont,

angående tolkningen av artikel 3 a i EG-fördraget (nu artikel 3.1 a EG i ändrad lydelse) och artikel 30 i EG-fördraget (nu artikel 28 EG i ändrad lydelse) och följande artiklar,

meddelar

DOMSTOLEN

sammansatt av ordföranden G.C. Rodríguez Iglesias, avdelningsordförandena C. Gulmann (referent), M. Wathelet och V. Skouris samt domarna D.A.O. Edward, J.-P. Puissochet, P. Jann, L. Sevón och R. Schintgen,

* Rättegångsspråk: franska.

generaladvokat: A. Saggio,
justitiesekreterare: biträdande justitiesekreteraren H. von Holstein,

med beaktande av de skriftliga yttranden som har inkommit från:

- Jean-Pierre Guimont, genom advokaten A. Lestourneaud, Thonon-les-Bains och Pays de Léman,
- Frankrikes regering, genom K. Rispal-Bellanger, sous-directeur, utrikesministeriets rättsavdelning, och C. Vasak, secrétaire adjoint, samma avdelning, båda i egenskap av ombud,
- Danmarks regering, genom avdelningschefen J. Molde, utrikesministeriet, i egenskap av ombud,
- Tysklands regering, genom W.-D. Plessing, Ministerialrat, förbundsekonomiministeriet, och C.-D. Quassowski, Regierungsdirektor, samma ministerium, båda i egenskap av ombud,
- Nederländernas regering, genom M.A. Fierstra, chef för utrikesministeriets avdelning för europarättsliga frågor, i egenskap av ombud,
- Österrikes regering, genom C. Stix-Hackl, Gesandte, förbundsutrikesministeriet, i egenskap av ombud,

- Europeiska gemenskapernas kommission, genom juridiske rådgivaren H. van Lier och O. Couvert-Castéra, nationell tjänsteman med förordnande vid rättstjänsten, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till förhandlingsrapporten,

efter att muntliga yttranden har avgivits vid förhandlingen den 11 januari 2000 av: Jean-Pierre Guimont, Frankrikes regering, Danmarks regering och kommissionen,

och efter att den 9 mars 2000 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- ¹ Tribunal de police de Belley har, genom beslut av den 24 november 1998, som inkom till domstolen den 9 december 1998, i enlighet med artikel 177 i EG-fördraget (nu artikel 234 EG) ställt en fråga om tolkningen av artiklarna 3 a i EG-fördraget (nu artikel 3.1 a EG i ändrad lydelse) samt artikel 30 i EG-fördraget (nu artikel 28 EG i ändrad lydelse) och följande artiklar.

- 2 Frågan har uppkommit i ett brottmål mot Jean-Pierre Guimont avseende innehav i försäljningssyfte, försäljning eller utbudande till försäljning av livsmedel med vilseledande märkning, i detta fall emmentalerost.

Nationella bestämmelser

- 3 Artikel 3 första stycket i det franska décret n° 84-1147, du 7 décembre 1984, portant application de la loi du 1er août 1905 sur les fraudes et falsifications en matière de produits ou de services (dekret nr 84-1147 av den 7 december 1984 om tillämpning av lag av den 1 augusti 1905 om bedrägerier och förfälskningar i fråga om varor och tjänster, nedan kallat 1984 års dekret) har följande lydelse:

”Märkning och metoder för märkning får inte vara sådana att köparen eller konsumenten vilseleds, i synnerhet vad avser livsmedlets kännetecknande egenskaper, närmare bestämt dess beskaffenhet, identitet, kvalitet, sammansättning, mängd, hållbarhet, förvaring, ursprung eller härkomst och tillverknings- eller utvinningsmetod.”

- 4 ”Kännetecknande egenskaper” för det livsmedel som benämns emmentalerost i de franska bestämmelserna definieras i artikel 6 i décret n° 88-1206, du 30 décembre 1988, portant application de la loi du 1er août 1905 sur les fraudes et falsifications en matière de produits ou de services et de la loi du 2 juillet 1935 tendant à l’organisation et à l’assainissement du marché du lait en ce qui concerne les fromages (dekret nr 88-1206 av den 30 december 1988 om tillämpning av lag av den 1 augusti 1905 om bedrägerier och förfälskningar i fråga om varor och tjänster och av lag av den 2 juli 1935 om organisation och sanering av mjölkmarknaden vad avser ost) (*JORF* av den 31 december 1988, s. 16753, nedan kallat 1988 års dekret) och i bilagan till detta dekret. I artikel 6 i 1988 års

dekret stadgas att "de beteckningar som räknas upp i bilagan endast får användas för ostar som uppfyller de krav i fråga om tillverkning och sammansättning som anges i nämnda bilaga". I bilagan beskrivs emmentalerost som en produkt med följande kännetecknande egenskaper: "en fast, smält, pressad massa som är saltad på ytan eller i saltlake. Till färgen skall den vara elfenbensvit till ljusgul, med körsbärsstora till valnötsstora hål. Den skall ha en guldgul till ljusbrun kant som är hård och torr."

Bakgrunden och förfarandet vid den nationella domstolen

- 5 Jean-Pierre Guimont förpliktades genom beslut av den 6 januari 1998 att erlägga 260 dagsböter om 20 FRF för innehav i försäljningssyfte, försäljning eller utbud till försäljning av livsmedel med vilseledande märkning, i detta fall emmentalerost, vilket utgör ett brott enligt artikel 3 första stycket i 1984 års dekret, vari även stadgas om straff för ifrågavarande brott.
- 6 Vid en förhandling inför Tribunal de police de Belley avseende Jean-Pierre Guimonts överklagande av detta beslut erinrades det om att den regionala styrelsen för konkurrens, konsumtion och bedrägeribekämpning i Vaucluse den 5 mars 1996 hade gjort en inspektion hos ett bolag som är specialiserat på uppskärning och paketering av plastförpackad ost som särskilt är avsedd att distribueras till större försäljningsställen. Vid denna inspektion upptäcktes 260 emmentalerostar, som härrörde från bolaget Laiterie d'Argis, där Jean-Pierre Guimont är teknisk chef.
- 7 Vid den inspektion som nämndes i föregående punkt konstaterade den regionala styrelsen att de undersökta ostarna helt saknade kant, vilket stred mot bestämmelserna i artikel 6 och i bilagan till 1988 års dekret.

- 8 Jean-Pierre Guimont har till sitt försvar inför den hänskjutande domstolen bland annat anført att artikel 6 i 1988 års dekret är oförenlig med artiklarna 3 a och 30 och följande artiklar i fördraget.
- 9 Han har inför den hänskjutande domstolen påpekat att beteckningen emmentalerost är generisk och används i stor utsträckning i flera länder i Europeiska unionen i vilka det inte uppställs några villkor avseende förekomst av kant. Han har gjort gällande att en kvantitativ importrestriktion eller en åtgärd med motsvarande verkan för handeln inom gemenskapen infördes genom 1988 års dekret, enligt vilket beteckningen emmentalerost endast får användas för ostar som har ”en guldgul till ljusbrun kant som är hård och torr”.
- 10 I beslutet om hänskjutande har Tribunal de police de Belley gjort följande bedömningar:
 - Den tilltalade kan inte dömas för den åtalade gärningen om 1988 års dekret strider mot överstatliga bestämmelser.
 - Jean-Pierre Guimont har genom de handlingar han ingivit styrkt att kantlös emmentalerost tillverkas eller saluförs i andra länder inom Europeiska gemenskapen.
 - *Codex alimentarius*, som upprättats av Förenta nationernas livsmedels- och jordbruksorganisation och Världshälsoorganisationen, innehåller en bestämmelse vari hänvisas till konsumtion av kantlös emmentalerost.

— Skillnaden mellan de nationella bestämmelserna och i synnerhet den restriktiva hållning som intas i de franska bestämmelserna i förhållande till andra europeiska bestämmelser kan direkt eller indirekt, faktiskt eller potentiellt, hindra handeln inom gemenskapen. Den generiska beteckningen emmentalerost åtnjuter inte skydd enligt gemenskapsrätten.

— En sådan diskriminering förefaller inte vara berättigad av något av de skäl som kan åberopas enligt artikel 36 i EG-fördraget (nu artikel 30 EG i ändrad lydelse).

- 11 Vid sådant förhållande har den nationella domstolen beslutat att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfråga till domstolen:

”Skall artiklarna 3 a och 30 och följande artiklar i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, i dess ändrade lydelse, tolkas så att de franska föreskrifter som följer av dekret nr 88-1206 av den 30 december 1988, varigenom tillverkning och saluföring i Frankrike av kantlös ost under beteckningen emmentalerost förbjuds, skall anses utgöra en kvantitativ importrestriktion eller en åtgärd med motsvarande verkan för handeln inom gemenskapen?”

Inledande synpunkter

- 12 Domstolen erinrar för det första om att det i artikel 3 i fördraget anges vilka områden som gemenskapens verksamhet skall avse och vilka mål som gemenskapen skall uppnå i denna verksamhet. I denna artikel anges de allmänna

principerna för den gemensamma marknaden, vilka skall tillämpas i förening med de respektive kapitel i fördraget som är avsedda att omsätta dessa principer i praktiken (se dom av den 14 juli 1998 i mål C-341/95, Bettati, REG 1998, s. I-4355, punkt 75). Den allmänna målsättning som anges i artikel 3 a i fördraget har förtydligats genom bestämmelserna i artikel 30 och följande artiklar i fördraget. Vid sådant förhållande behöver inte skilda svar lämnas med anledning av hänvisningarna i tolkningsfrågan till tolkningen av artikel 3 a respektive av artikel 30 och följande artiklar i fördraget.

- 13 För det andra skall den franska regeringens argument, att artikel 30 i fördraget inte är tillämplig i ett mål som det förevarande målet vid den nationella domstolen, granskas.
- 14 Den franska regeringen har dels gjort gällande att det redan av det förhållandet att den bestämmelse som Jean-Pierre Guimont anklagas för att ha åsidosatt i praktiken inte tillämpas på importerade produkter följer att artikeln i fråga inte är tillämplig. Nämnade nationella bestämmelse är enligt regeringen i fråga avsedd att skapa skyldigheter enbart för de inhemska tillverkarna och berör således inte på något sätt handeln inom gemenskapen. Det följer emellertid av domstolens praxis och i synnerhet av domen av den 18 februari 1987 i mål 98/86, Mathot (REG 1987, s. 809, punkterna 8 och 9) att artikel 30 i fördraget endast syftar till att skydda handeln inom gemenskapen.
- 15 I detta hänseende finns det skäl att erinra om att artikel 30 i fördraget omfattar alla bestämmelser i medlemsstaterna som direkt eller indirekt, faktiskt eller potentiellt kan hindra handeln inom gemenskapen (se dom av den 11 juli 1974 i mål 8/74, Dassonville, REG 1974 s. 837, punkt 5; svensk specialutgåva, volym 2, s. 343). Artikeln har däremot inte till syfte att säkerställa att varor med inhemskt ursprung i samtliga fall skall behandlas på samma sätt som importerade varor. En särbehandling av varor, vilken inte kan hindra import eller missgynna saluföring

av importerade varor, omfattas inte av det förbud som återfinns i denna artikel (se den ovannämnda domen i målet Mathot, punkterna 7 och 8).

- 16 Vad beträffar den nationella bestämmelse som är i fråga i målet vid den nationella domstolen har den franska regeringen dock inte bestritt att denna enligt dess ordalydelse är tillämplig på såväl franska varor som importerade varor utan åtskillnad.
- 17 Den franska regeringens ovannämnda argument kan följaktligen inte godtas. Enbart det förhållandet att en bestämmelse i praktiken inte tillämpas på importerade varor innebär inte att bestämmelsen inte kan ha till följd att handeln inom gemenskapen indirekt och potentiellt hindras (se i detta avseende dom av den 22 oktober 1998 i mål C-184/96, kommissionen mot Frankrike, REG 1998, s. I-6197, punkt 17).
- 18 Den franska regeringen har, med stöd av den danska regeringen, gjort gällande att den ifrågavarande bestämmelsen inte utgör ens ett indirekt eller potentiellt hinder för handeln inom gemenskapen, i den mening som avses i domstolens praxis, i det särskilda fall som är i fråga i målet vid den nationella domstolen. Enligt dessa regeringar avser de faktiska förhållanden som ligger till grund för hänskjutandet av tolkningsfrågan till domstolen en situation som enbart rör interna förhållanden, eftersom den tilltalade är fransk medborgare och den ifrågavarande varan helt och hållet är tillverkad på franskt territorium.
- 19 Jean-Pierre Guimont, den tyska, den holländska och den österrikiska regeringen samt kommissionen har påpekat att man enligt domstolens praxis inte kan bortse från artikel 30 i fördraget endast av den anledningen att alla omständigheter i det konkreta mål som är anhängigt vid den nationella domstolen har ägt rum i en enda medlemsstat (se dom av den 7 maj 1997 i de förenade målen C-321/94-C-324/94, Pistre m.fl., REG 1997, s. I-2343, punkt 44).

- 20 Domstolen erinrar i detta hänseende om att domen i det ovannämnda målet *Pistre m.fl.* avsåg en situation där den ifrågavarande nationella bestämmelsen inte var tillämplig utan åtskillnad, utan gav upphov till direkt diskriminering av varor som importerades från andra medlemsstater.
- 21 Vad beträffar en bestämmelse som, i likhet med den som är i fråga i målet vid den nationella domstolen, enligt sin ordalydelse är tillämplig på inhemska varor och importerade varor utan åtskillnad och som syftar till att uppställa vissa villkor för tillverkarna avseende tillverkningen för att dessa skall få saluföra sina varor under en viss beteckning följer det av domstolens praxis att en sådan bestämmelse endast omfattas av artikel 30 i fördraget i den mån den tillämpas i situationer som har samband med varuimport inom ramen för handeln inom gemenskapen (se dom av den 15 december 1982 i mål 286/81, *Oosthoek's Uitgeversmaatschappij*, REG 1982, s. 4575, punkt 9, svensk specialutgåva, volym 6, s. 583, och dom i det ovannämnda målet *Mathot*, punkterna 3 och 7—9).
- 22 Detta konstaterande innebär dock inte att det saknas skäl att besvara den tolkningsfråga som har ställts till domstolen i förevarande mål. I princip ankommer det uteslutande på de nationella domstolarna att mot bakgrund av de särskilda omständigheterna i varje enskilt mål bedöma såväl om ett förhandsavgörande är nödvändigt för att döma i saken som relevansen av de frågor som ställs till domstolen. En begäran från en nationell domstol kan bara avvisas då det är uppenbart att den begärda tolkningen av gemenskapsrätten inte har något samband med de verkliga omständigheterna eller föremålet för tvisten i målet vid den nationella domstolen (se dom av den 6 juni 2000 i mål C-281/98, *Angonese*, REG 2000 s. I-4139, punkt 18).
- 23 I förevarande mål är det inte uppenbart att den begärda tolkningen av gemenskapsrätten inte är nödvändig för den nationella domstolen. Ett svar skulle nämligen kunna vara till nytta för nämnda domstol såvida nationella tillverkare i förfaranden såsom det förevarande enligt nationell rätt skall ha samma rättigheter som tillverkare från andra medlemsstater enligt gemenskapsrätten skulle ha i samma situation.

- 24 Domstolen finner vid sådant förhållande skäl att pröva huruvida nationella bestämmelser såsom de som är i fråga i målet vid den nationella domstolen utgör en åtgärd med verkan motsvarande kvantitativa importrestriktioner vilken strider mot artikel 30 i fördraget i den mån bestämmelserna är tillämpliga på importerade produkter.

Tolkningen av artikel 30 i fördraget

- 25 Domstolen noterar inledningsvis att en nationell bestämmelse såsom den som är i fråga i målet vid den nationella domstolen utgör en åtgärd med verkan motsvarande kvantitativa importrestriktioner i den mening som avses i artikel 30 i fördraget i den mån den tillämpas på importerade produkter. Detta har inte bestritts i förevarande mål.
- 26 En nationell lag, i vilken vissa villkor uppställs för att den generiska beteckning som allmänt används för denna vara skall få användas för varor från andra medlemsstater, där de lagligen tillverkas och säljs, och varigenom i förekommande fall tillverkarna således åläggs att använda beteckningar som är okända eller mindre uppskattade av konsumenterna, innebär förvisso inte att import till den berörda medlemsstaten av varor från andra medlemsstater är helt utesluten. En sådan bestämmelse kan dock försvåra saluföringen av varorna och följaktligen hindra handeln mellan medlemsstaterna (se, för ett liknande resonemang, dom av den 14 juli 1988 i mål 298/87, Smanor, REG 1988 s. 4489, punkt 12).
- 27 Vad gäller frågan huruvida en sådan bestämmelse ändå kan överensstämma med gemenskapsrätten finner domstolen anledning att erinra om att en nationell bestämmelse, som antagits när gemensamma eller harmoniserade bestämmelser

saknas och som utan åtskillnad är tillämplig på såväl inhemska varor som på varor som importerats från andra medlemsstater, enligt domstolens praxis kan vara förenlig med fördraget i den mån bestämmelsen är nödvändig för att uppfylla tvingande krav avseende bland annat gott handelsskick och konsument-skydd (se dom av den 20 juni 1991 i mål C-39/90, Denkavit, REG 1991, s. I-3069, punkt 18) och står i proportion till det mål som skall uppnås och detta mål inte kan uppnås genom åtgärder som medför en mindre begränsning av handeln inom gemenskapen (se i synnerhet dom av den 26 juni 1997 i mål C-368/95, Familiapress, REG 1997, s. I-3689, punkt 19).

- 28 Domstolen finner, i likhet med kommissionen, skäl att i denna fråga hänvisa till rådets direktiv 79/112/EEG av den 18 december 1978 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om märkning, presentation och reklam i fråga om livsmedel (EGT L 33, 1979, s. 1; svensk specialutgåva, område 15, volym 2, s. 130) i ändrad lydelse enligt rådets direktiv 89/395/EEG av den 14 juni 1989 (EGT L 186, s. 17; svensk specialutgåva, område 15, volym 9, s. 66). I artikel 5.1 i direktivet stadgades följande vid den tidpunkt då de i målet vid den nationella domstolen aktuella händelserna ägde rum:

”Det namn under vilket ett livsmedel säljs skall vara det namn som förbehållits livsmedlet i lag eller andra författningar som gäller för livsmedlet eller, om något sådant namn inte finns, det namn som är vedertaget i den medlemsstat där varan säljs till konsumenter och till storkök, eller en beskrivning av livsmedlet och om det behövs av dess användning, som är tillräckligt klagörande för att informera köparen om livsmedlets verkliga art och som gör det möjligt för köparen att skilja livsmedlet från andra livsmedel som det skulle kunna förväxlas med.”

- 29 Även om denna bestämmelse påvisar vikten för konsumentskyddet av en korrekt användning av beteckningar på livsmedel innebär den inte att det är tillåtet för medlemsstater att i fråga om beteckningar anta bestämmelser som begränsar importen av varor som lagligen tillverkats och saluförts i en annan medlemsstat,

om nämnda bestämmelser inte står i proportion till detta syfte eller om detta skydd hade kunnat uppnås genom åtgärder som medför en mindre begränsning av handeln inom gemenskapen.

- 30 Enligt domstolens praxis kan medlemsstaterna förvisso, i syfte att säkerställa ett gott handelsskick och konsumentskydd, kräva att berörda personer skall ändra beteckningen på ett livsmedel, om den produkt som presenteras under en bestämd beteckning vad gäller sammansättning eller tillverkning i så hög grad avviker från de varor som normalt är kända under denna beteckning inom gemenskapen att den inte kan anses tillhöra samma produktkategori (se dom av den 12 september 2000 i mål C-366/98, Geffroy, REG 2000, s. I-6579, punkt 22).
- 31 När det rör sig om en mindre viktig skillnad bör en lämplig märkning däremot vara tillräcklig för att köparen eller konsumenten skall få kännedom om de nödvändiga uppgifterna (se domen i det ovannämnda målet Geffroy, punkt 23).
- 32 Vad beträffar målet vid den nationella domstolen erinrar domstolen om att en kantlös ost kan erhålla benämningen emmentalerost enligt den i punkt 10 i denna dom nämnda *Codex alimentarius* — vari anges uppgifter som gör det möjligt att definiera den berörda produktens karakteristiska egenskaper — eftersom den tillverkas av samma råvaror och enligt samma tillverkningsmetod som emmentalerost med kant, med undantag av särbehandling under mognadsprocessen. Dessutom är det ostridigt att en sådan variant av emmentalerost lagligen tillverkas och saluförs i andra medlemsstater än Republiken Frankrike.
- 33 Även om skillnaden mellan mognadsprocessen för en emmentalerost med kant och en kantlös emmentalerost skulle vara sådan att den kan utgöra ett

förhållande som kan vilseleda konsumenten skulle det följaktligen vara tillräckligt att, med bibehållande av beteckningen emmentalerost, låta denna beteckning åtföljas av en lämplig uppgift i fråga om denna skillnad.

- 34 Vid sådant förhållande kan inte frånvaron av kant anses vara en karakteristisk egenskap som rättfärdigar förbudet mot att använda denna beteckning för varor från andra medlemsstater, där de lagligen tillverkas och saluförs under beteckningen emmentalerost.
- 35 Tolkningsfrågan skall således bevaras på så sätt att artikel 30 i fördraget utgör hinder för att en medlemsstat tillämpar en nationell bestämmelse, enligt vilken det är förbjudet att saluföra kantlös ost under beteckningen emmentalerost i denna medlemsstat, på varor från andra medlemsstater, där de lagligen tillverkas och saluförs.

Rättegångskostnader

- 36 De kostnader som har förorsakats den franska, den danska, den tyska, den nederländska och den österrikiska regeringen samt kommissionen, vilka har inkommit med yttranden till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN

— angående den fråga som genom beslut av den 24 november 1998 har ställts av Tribunal de police de Belley — följande dom:

Artikel 30 i EG-fördraget (nu artikel 28 EG i ändrad lydelse) utgör hinder för att en medlemsstat tillämpar en nationell bestämmelse, enligt vilken det är förbjudet att saluföra kantlös ost under beteckningen emmentalerost i denna medlemsstat, på varor från andra medlemsstater, där de lagligen tillverkas och saluförs.

Rodríguez Iglesias

Gulmann

Wathelet

Skouris

Edward

Puissochet

Jann

Sévon

Schintgen

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 5 december 2000.

R. Grass

G.C. Rodríguez Iglesias

Justitiesekreterare

Ordförande